

ЗАПРОВАДЖЕННЯ ЦИФРОВИХ ТЕХНОЛОГІЙ В ПОВОЄННОМУ ВІДНОВЛЕННІ АГРАРНОГО СЕКТОРУ УКРАЇНИ

Білоусько Т.Ю., канд. екон. наук, доц.,
доцент кафедри економіки та бізнесу
Державний біотехнологічний університет

Цифровізація сільського господарства охоплює різні рівні та процеси виробництва, управління, реалізації продукції. Вона включає запровадження технологій робототехніки, моніторинг виробничих процесів, процесів зберігання та доробки продукції, аналіз великих даних, використання штучного інтелекту, електронну комерцію. Рішення, прийняті за допомогою цифрових технологій (програми, платформи) допомагають покращити якість посівів, продуктивність рослин та тварин, знизити втрати, скоротити нецільове використання матеріальних засобів. Також впровадження цифрових продуктів дозволяє збільшити прозорість бізнесу та забезпечити оперативність ухвалення управлінських рішень.

Але ми вважаємо актуальним розглянути питання потенційних можливостей запровадження цифрових технологій після завершення військового конфлікту з метою найшвидшого відновлення аграрного сектору країни.

Вже сьогодні ми констатуємо, що війна завдала шкоди сільському господарству та виробництву продуктів харчування в Україні, порушила виробничо-збутові зв'язки, знизила експортний потенціал, призвела до збільшення виробничих витрат та зменшення прибутковості аграрних підприємств.

Так рівень рентабельності всієї операційної діяльності аграрних підприємств знизився в 2022 р. до 14,1% проти 37,8% у 2021 р. При цьому питома вага підприємств, що отримали прибуток зменшилась за рік з 89 до 79%, а підприємств, що отримали збиток, відповідно, збільшилась – з 11 до 21%. В структурі валової доданої вартості питома вага сільського, лісового та рибного господарства також знизилася з 12,7 до 9,3% [1].

Внаслідок активних бойових дій, окупації, замінування із сільськогосподарського обігу було виведено більш ніж 4,9 млн га посівних площ.

Згідно з опублікованою в лютому 2023 р. «Швидкою оцінкою збитків та потреб» [2], виробництво зернових та олійних культур в Україні скоротилося у 2022 р. на 37%. Майже 90% дрібних виробників аграрної продукції повідомили про зниження доходів внаслідок війни, і кожен четвертий повідомив про припинення або значне скорочення своєї діяльності.

Значною допомогою в подоланні негативних наслідків війни для сільського господарства та розвитку сільських територій є міжнародні програми, які враховують значний накопичений досвід. Однією з таких програм є спільна програма Продовольчої та сільськогосподарської організації Об'єднаних Націй (FAO), Всесвітньої продовольчої програми (WFP UN) та організації з протимінної діяльності «Швейцарській фонд з розмінування» (FSD) з надання підтримки дрібним фермерам та сім'ям, що проживають у сільській місцевості, найбільш постраждалим від війни. Реалізація програми вже розпочалась у Харківській області [3].

Ця програма широко використовує цифрові технології. Так, спочатку спеціалісти визначають за допомогою супутникових зображень межі земель, що потребують розмінування. На другому етапі буде здійснено зачистку земель від мін та інших вибухонебезпечних предметів. На третьому етапі буде проведено випробування ґрунту для оцінки його забруднення речовинами, що залишилися після розриву боєприпасів. Перший та третій етапи буде здійснено за допомогою цифрових платформ та програм. Водночас спеціалісти цих організацій проведуть опитування дрібних фермерів та сільських сімей з метою з'ясувати, які фактори виробництва та ресурси необхідні їм для відновлення сільськогосподарського виробництва. Великі масиви інформації також будуть опрацьовані із допомогою Big Data.

Вважаємо, що ці програми допомоги та підтримки аграріїв України наочно демонструють можливості цифрових технологій і відновленні аграрного сектору України у повоєнний час.

Інформаційні джерела

1. Сільське господарство України-2022: збірник. Офіційний веб-сайт Державної служби статистики України. URL: <https://www.ukrstat.gov.ua/> (дата звернення: 30.09.2023)

2. Rapid Damage and Needs Assessment. URL: <https://documents1.worldbank.org/curated/en/099184503212328877/pdf/P1801740d1177f03c0ab180057556615497.pdf> (дата звернення 6.10.2023)

3. Ukraine: FAO and WFP join forces to clear agricultural land from remnants of the war and help farmers resume production. URL: <https://www.fao.org/newsroom/detail/ukraine--fao-and-wfp-join-forces-to-clear-agricultural-land-from-remnants-of-the-war-and-help-farmers-resume-production/en> (дата звернення 8.10.2023)